

پیش‌نویس چهارم

مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص ضوابط و مقررات مکانیابی مساجد در طرح‌های توسعه شهری و روستایی

در راستای تحقق وظایف محوله براساس بندهای الف و ب از ماده ۱۰۷ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و بنا به پیشنهاد معاونت شهرسازی و معماری وزارت مسکن و شهرسازی، شورای عالی شهرسازی و معماری در جلسه مورخ ضوابط و مقررات مکانیابی مساجد در طرح‌های توسعه شهری را به شرح زیر تصویب نمود.

۱. مکانیابی مساجد در بخش‌های توسعه شهری :

با توجه به اینکه توسعه شهری دارای ساختار محله، کلان محله (ناحیه شهری) و منطقه شهری می‌باشند دستگاه تهیه کننده طرح‌های توسعه شهری مکلف است در ساختار هر یک از مراکز محلات یک مسجد محله‌ای در کنار سایر کاربریها و خدمات محله‌ای پیش‌بینی شده، مکانیابی و منظور نمایند.

بدیهی است در چنین ساختاری مرکز محله ارتباط مستقیم با ساختار کلان محله (ناحیه شهری) خواهد داشت.

- برای مراکز کلان محله‌ها (ناحیه‌های شهری) و مراکز مناطق نیز دستگاه تهیه کننده طرح‌های توسعه شهری مکلف به پیش‌بینی مکان احداث مساجد کلان محله‌ای (ناحیه شهری) و منطقه‌ای متناسب با ساختار سلسله مراتبی شهری خواهند بود.

❖ تبصره: در شهرهایی که مساحت مسجد جامع شهر پاسخگوی نیاز نمازگزاران جمعه، اعیاد و مناسبتها نیستند، پیش‌بینی توسعه مسجد جامع و یا در صورت عدم امکان توسعه مکان احداث مصلاهی شهر در ارتباط با ساختار شهری از تکالیف دستگاه تهیه کننده در هنگام تهیه طرح‌های توسعه شهری می‌باشد.

۲. مکانیابی مساجد در شهرهای جدید :

دستگاه تهیه کننده طرحهای جامع و تفصیلی شهرهای جدید مکلف به مکانیابی مسجد جامع شهر متناسب با سرانه مورد نیاز جمعیت افق طرح و در مرکز ساختار اصلی شهر است. ضمن آنکه مکانیابی مساجد محله‌ای، کلان محله‌ای (ناحیه شهری)، منطقه شهری نیز تکلیف دستگاه تهیه کننده طرح جامع و تفصیلی شهر جدید همانند موارد مذکور در بند یک این مصوبه (مکانیابی مسجد در بخش‌های توسعه شهری) می‌باشد.

۳. مکانیابی مساجد در شهرکهای مسکونی :

در تهیه طرحهای مربوط به شهرکهای مسکونی، نهاد، دستگاه و یا سازمان تهیه کننده طرح مکلف است متناسب با جمعیت پذیری شهرک در سال افق طرح و مطابقت طرح با سطوح شهری (در نزدیکترین شهر مرکز شهرستان) (محله، ناحیه، منطقه) حداقل یک مسجد در مرکز شهرک و مرتبط با ساختار اصلی در مجاورت سایر خدمات عمومی پیش‌بینی نمایند. بدیهی است که چنانچه جمعیت‌پذیری شهرک بیش از سه محله شهری باشد. نیاز به پیش‌بینی یک مسجد برای کل شهرک و نیز پیش‌بینی مساجد محله‌ای برای هر یک از محلات جز تکلیف طراحان و مجریان شهرک خواهد بود.

۴. محوریت مسجد در تهیه طرحهای جامع و تفصیلی :

در بخشهای موجود شهرها و به هنگام تهیه طرحهای جامع و تفصیلی دستگاه تهیه کننده، مکلف است ساختار فضایی شهر مورد نظر را به گونه‌ای تنظیم نمایند تا مساجد موجود و جدیدالاحداث با توجه به موقعیت و ایفای شهری نقش، مساحت و بعد مکان به عنوان مساجد محلات، مساجد ناحیه‌های شهری و مساجد منطقه شهری منظور شوند. بدیهی است در صورتیکه مطالعات طرح نشانگر کمبود سطح سرانه مساجد در هر یک از تقسیمات شهری (محله، ناحیه و منطقه) باشد، دستگاه تهیه کننده طرح جامع و تفصیلی مکلف به مکانیابی مساجد متناسب با نیاز ساکنین و با اولویت توسعه فضاهای مربوط در آینده است.

❖ تبصره ۱- در تهیه طرحهای جامع و تفصیلی و هادی توجه به محوریت مساجد از نظر

کالبدی و ساختاری ضروری است.

❖ تبصره ۲- در مساجد جدیدالاحداث پیش‌فضا بعنوان تجمع افراد (جدا از مساحت مفید

مسجد) و توسعه آتی پیش‌بینی شود.

❖ تبصره ۳- در مناطقی که از حسینیه‌ها زیاد استفاده می‌کنند، توصیه می‌شود که مساجد به صورت ترکیبی از مسجد و حسینیه پیش‌بینی شود.

۵. روستاها:

در طرح‌های هادی روستایی نهاد تهیه‌کننده طرحها مکلف است متناسب با جمعیت، ساختار و موقعیت حداقل یک مسجد در ساختار اصلی روستا، مکانیابی نماید و چنانچه جمعیت یک روستا مقیاس بیش از جمعیت سه محله مسکونی به نزدیکترین شهر مرکز آن شهرستان باشد، علاوه بر مسجد اصلی روستا، مسجد در مقیاس محله‌ای برای هر یک از محلات نیز پیش‌بینی و در طرح هادی منظور نماید.

بدیهی است در بخش‌های توسعه کالبدی روستا، چنانچه این بخشهای مشمول پیش‌بینی جمعیت‌پذیری بیش از یک محله باشد، پیش‌بینی مسجد یا مساجد متناسب با جمعیت افق محله، از تکالیف نهاد تهیه‌کننده طرح خواهد بود. (ح- ۳/۲۶- ۱۹)